

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

РЕЦЕНЗІЇ

СИСТЕМНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

рецензія на монографію Миронюка Р.В. «Правовий статус суб'єктів адміністративно-деліктного процесу: теорія та практика реалізації» (Дніпропетровськ, 2013)

Монографію підготовлено на основі ретельного аналізу адміністративно-деліктних відносин, які виникають між суб'єктами адміністративно-деліктної юрисдикції та іншими учасниками адміністративно-деліктного процесу з приводу застосування заходів адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення. Актуальність обраного автором напряму дослідження зумовлена, з одного боку, невідповідністю адміністративно-деліктного законодавства сучасним реаліям адміністративно-деліктних відносин (норми КУпАП є застарілими, оновлення їх здійснюється несистемно, проект нового КУпАП існує більше 10 років, однак до цього часу не прийнятий), з іншого – проблемами практики його застосування, що в результаті призводять до системних, масштабних, суттєвих порушень прав і свобод громадян, перевантаженості матеріалами справ про адміністративні правопорушення апеляційних та наглядових інстанцій, необхідності відшкодування шкоди громадянам, спричиненої незаконним притягненням до адміністративної відповідальності, з державного бюджету. Таким чином, визначення теоретико-правових засад функціонування системи суб'єктів адміністративно-деліктного процесу в Україні, з'ясування шляхів реалізації їх правового статусу та вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо його удосконалення є актуальним дослідницьким завданням у межах монографічного дослідження.

Положення монографії базуються на нормах Конституції України, законів, які регулюють публічні відносини, у тому числі з приводу застосування норм адміністративної та кримінальної відповідальності.

У монографії проаналізовано наукові підходи щодо визначення місця адміністративно-деліктного права та процесу в системі адміністративного права; визначено гносеологічні та історичні передумови формування адміністративно-деліктного процесу; з'ясовано зміст адміністративно-деліктного процесу; проаналізовано сучасний стан правового регулювання адміністративно-

деліктного процесу та визначено перспективи його удосконалення; здійснено класифікацію суб'єктів адміністративно-деліктного процесу; визначено поняття та зміст правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу; розкрито зміст правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції; з'ясовано проблеми оптимізації системи суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції; досліджено іноземний досвід побудови та функціонування системи суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції та напрямки його впровадження в національне законодавство; розкрито зміст правового статусу учасників адміністративно-деліктного процесу та визначено шляхи його удосконалення; визначено напрями реалізації правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу; вироблено рекомендації, спрямовані на удосконалення адміністративно-процесуального статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу та законодавства, що регулює провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Цікавою та логічно побудованою є структура монографії, що складається з чотирьох розділів. В першому розділі «Теоретичні та правові засади детермінації суб'єктів адміністративно-деліктного процесу» автором досліджено сучасні наукові підходи щодо визначення поняття та змісту адміністративного процесу й адміністративно-деліктного процесу. Зроблено спробу відходження від усталеного поняття адміністративного процесу як діяльності органів виконавчої влади щодо реалізації своїх контрольно-наглядових повноважень за окремо взятою сферою суспільних відносин та сконцентровано увагу на новітньому розумінні адміністративного процесуального права, основне призначення якого полягає в урегулюванні суспільних відносин, які виникають з приводу процесуального забезпечення реалізації прав і свобод громадян засобом їх звернення до суб'єктів владним повноважень за отриманням передбачених законодавством публічних послуг (сервісно-обслуговуюча складова), оцінити законність рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які вони ухвалюють, надаючи публічні послуги та реалізуючи свої владні повноваження. В межах даного розділу проаналізовано особливості процесуального порядку притягнення до адміністративної відповідальності за законодавством європейських країн та виокремлено позитивний досвід для України. На основі систематизованих ознак визначено поняття суб'єктів адміністративно-деліктного процесу, здійснено їх розгорнуту класифікацію та розкрито поняття і зміст правового статусу таких суб'єктів.

У другому розділі роботи «Органи адміністративно-деліктної юрисдикції в системі суб'єктів адміністративно-деліктного процесу» проведено системне дослідження правового статусу органів адміністративно-деліктної юрисдикції, здійснено їх розширену класифікацію, досліджено процесуальну компетенцію судів та органів внутрішніх справ як провідних органів адміністративно-деліктної юрисдикції, а також органів адміністративно-деліктної юрисдикції, які наділені контрольно-наглядовими повноваженнями. В межах даного розділу автором проведено розгорнуте дослідження зарубіжного досвіду побудови та функціонування органів адміністративно-деліктної юрисдикції, на основі чого вироблено цікаві пропозиції щодо впровадження його в

національне адміністративно-деліктне законодавство.

У третьому розділі роботи «Правовий статус учасників адміністративно-деліктного процесу та шляхи його удосконалення» досліджено окремі елементи правового статусу осіб, які беруть участь в адміністративно-деліктному процесі (підозрюваної та потерпілої особи, захисника та законного представника, понятих, свідків, експертів, перекладачів).

У четвертому розділі роботи «Реалізація правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу на окремих його стадіях» досліджено процесуальні особливості реалізації правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу на його стадіях: порушення та розслідування справи про адміністративне правопорушення, розгляду справи про адміністративне правопорушення, позасудового та судового перегляду справи про адміністративне правопорушення.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення результатів діяльності органів адміністративно-деліктної юрисдикції, в тому числі місцевих, апеляційних судів та адміністративних судів щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення за період 2007–2012 рр.; результати вивчення 560 справ про адміністративні правопорушення, які переглядалися в судовому провадженні у порядку оскарження рішень щодо них; аналіз наукових публікацій, довідкових видань щодо діяльності органів адміністративно-деліктної юрисдикції за даною категорією справ.

Запропоновані та обґрунтовані автором положення і рекомендації становлять достатньо високу наукову цінність. Завдяки розробленим висновкам та пропозиціям помітно розширяється теоретична база для подальших досліджень провадження щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення в цілому та правового статусу його учасників зокрема.

Значним надбанням роботи, що має практичну цінність, є висловлення та обґрунтування автором низки пропозицій щодо удосконалення процедури розгляду справ про адміністративні правопорушення та правового статусу суб'єктів адміністративно-деліктного процесу.

Структура і зміст роботи свідчать про комплексний характер дослідження. Це дало можливість автору отримати обґрунтовані результати, які мають важливе значення для адміністративно-правової науки і практики.

Робота містить узагальнені результати наукових досліджень автора, опубліковані раніше у наукових фахових виданнях України або інших держав, буде цікавою як для фахівців у галузі адміністративного права, адміністративно-деліктного права та процесу, так і для представників інших галузевих правових наук.

Т.О. Коломоєць

доктор юридичних наук, професор,

заслужений юрист України,

декан юридичного факультету

Запорізького національного університету